

Från *Socialisten* nr 71, december 2004

Drömmen om Kuba

Programledare: Också är vi överens om att Kuba är en diktatur?

Tove Fraurud (ser plågad ut): Jag vill inte kallad det vare sig demokrati eller diktatur. Så avslutades Debatt SVT 2 den 5:e oktober.

Lars Ohly, och en del andra av Vänsterpartiets ledare, har avslöjats med att stödja stalinistiska länder långt efter att de har offentligt tagit avstånd från stalinismen. Just nu ber de om ursäkt till höger och vänster. Jag har ingen anledning att tro att deras ursäkter inte är ärliga och allvarligt menade. Problemet som Tove Fraurud (Ung Vänsters ordförande) så målande belyser är att de inte förstår vad som händer och har hänt på Kuba. De stödjer Kuba, men så länge de inte kan förklara varför Kuba inte har demokrati, men ändå är värt att försvara, så kommer de att fortsätta att vrida sig i knutar när frågan om Kuba debatteras.

Välfärd på Kuba

Kuba har trots stora problem - en isolerad 'socialistisk' ö i ett hav av kapitalistiska stater - lyckats med att skapa en anständig levnadsstandard för de flesta. Så länge Sovjetunionen höll sina vingar över ön, hade Kuba en stadig förbättring av levnadsstandarden och en växande ekonomi.

Skolan är gratis för alla upp till, och inklusive, universitet. Efter avlagd akademisk examen "betalar" studenten av kostnaden för sin utbildning med att arbeta, under två till tre år, där staten anser att personens kunskaper behövs bäst. Fördelen är att alla med en akademisk utbildning faktiskt får ett jobb efter utbildningen. En del tar det jobbet som referens när de söker andra jobb och en del stannar kvar.

Kuba har byggt upp ett system med "polyclinicos" som ungefär motsvarar, och fyller samma funktion, som svenska vårdcentraler. All vård är fri. Det största problemet inom sjukvårdssektorn är brist på mediciner. Många läkemedel från smärtstillande till antibiotika måste importeras från utlandet och drabbas därför hårt av USA's handelsblockad.

I hela den tredje världen är Kuba unikt i att välfärdssystemet inkluderar alla, även de svagaste grupperna i samhället. En del länder som till exempel Mexiko har skola, sjukvård och universitet som kan mäta sig med Kubas, men den är inte till för alla. Antalet gatubarn bara i huvudstaden kan ge dig mardrömmar. På Kuba inkluderas alla och det finns inte ett enda gatubarn.

Den allvarligaste krisen för den kubanska regimen kom 1993 när allt stöd från Sovjet upphörde och alla reserver tog slut, vilket ledde till kraftiga nedskärningar. Tusentals försökte korsa sundet över till Florida. Men den ekonomiska planeringen innebar att man på kort tid kunde styra om landets produktion från en sovjetsubventionerad jordbruksekonomi till en utpräglad turistekonomi. Hotell, dykanläggningar, taxi- och hyrbilsföretag ägda (direkt eller indirekt) av staten byggdes upp med en kvalitet som är imponerande. Fördelen av att ha en planerad statlig ekonomi är att de pengar som turistindustrin drar in på Kuba går direkt in i statskassan. Endast en liten del tas ut av privata vinstintressen, och då endast i de fall den kubanska staten har upprättat så kallade joint-ventures med utländskt kapital.

Kubaner jämför sig och sitt land med andra länder i området. Ta till exempel Haiti som har härjats av statskupper, orkaner och inbördeskrig. Nominellt är Haiti en demokrati som valde Aristide till president år 2000, för att sedan se honom störtad i februari i år. Men denna 'demokrati' är också den fattigaste på västra halvklotet. Ta till exempel Jamaica eller

Nicaragua eller Colombia. När man jämför levnadsstandard eller livslängd så ser man att den stora majoriteten av kubanerna lever ett bättre liv än sina grannar. Det är detta som gör att det är värt att försvara den kubanska revolutionen.

Demokrati på Kuba?

Det är inte försvaret av den kubanska välfärden som får Vänsterpartiet att snubbla utan demokratifrågan. Det finns demokrati på Kuba, den är lätt att finna och kubanerna visar gärna upp den. Men det finns också stora inskränkningar i de demokratiska rättigheterna.

Vem som helst kan kandidera i lokalvalen (man måste nomineras av någon, man kan inte anmäla sig själv). Valen är hemliga och rösträkningen helt öppen. De gånger de så kallade dissidenterna ställt upp har de heller inte fått särskilt många röster. På så sätt är Kuba väldigt demokratiskt. Det är lättare att kandidera på Kuba än i Sverige. Kolla upp reglerna för att kandidera i din kommun om du inte är nominerad av ett etablerat parti. På Kuba räcker det att du nomineras av någon annan som bor i din valkrets. Medlemskap i kommunistpartiet är inget krav.

I val till nationalförsamlingen finns det en valberedning som förbereder en lista på namn. Antalet som slutligen presenteras för omröstning är lika med antalet platser i nationalförsamlingen. Väljarna ställs i praktiken inför valet att antingen rösta för den föreslagna listan eller rösta blankt. Den föreslagna listan brukar få mellan 95 _ 99 % av rösterna. Det är inte ett val så mycket som en förtroendeförklaring. Med den insyn som finns i samband med rösträkningen finns det ingen anledning att betvivla att en majoritet av kubanerna _ i valet mellan att rösta för eller mot den styrande gruppen _ väljer att rösta för det system de har. Hur de hade valt om de hade kunnat rösta på andra partier är omöjligt att veta, men ett parti som vill riva upp alla revolutionens landvinningar och vrida klockan tillbaka till 50-talet skulle inte få många röster.

Kubas demokrati är också inskränkt på så sätt att bara ett parti kan ställa upp. Problemet är att om man inte kan organisera sig, så kan man inte arbeta fram en politik, ställa upp med en partiplattform och utgöra ett verkligt alternativ. Som kandidat isoleras du och måste arbeta efter den etablerade agendan. Även om du inte vill avskaffa de socialistiska framgångarna, utan istället vill lägga fram en alternativ vinkel på hur socialismen ska kunna gå framåt, så blir du låst av att inte kunna lägga fram ditt alternativ som en grupp med ett utvecklat program.

De demokratiska strukturer som finns är utformade uppifrån och ner. Den borgerliga demokratisynen ser demokrati som ett samspel mellan starka individer. I bolagsstyrelsen sitter olika ägare och ägargrupper, i EU sitter de olika ländernas ministrar och i FN's säkerhetsråd sitter representanter från länder och stormakter. När denna syn appliceras på folk och allmänna val blir resultatet att Du som väljare bara behövs en gång vart fjärde år och den du väljer sedan representerar dig utan att fråga dig om råd förrän han behöver dig fyra år senare. Samma synsätt finns hos den kubanska ledningen

Mötes och yttrandefriheten är också inskränkt men inte i samma utsträckning. Det faktum att tidningar och media inte ägs av stora kapitalistiska koncerner ser jag som ett mindre problem än att medborgarna på Kuba inte kan organisera sig i olika grupper, föreningar och partier för att påverka politiken.

Inskränkningarna förklaras/ursäktas av den kubanska staten med att den speciella situationen med USA's blockad och ekonomiska krigföring skulle innebära att alla politiska organisationer eller "fria" tidningar genast skulle köpas upp av CIA eller revolutionsfientliga exilkubaner. Men jag ser ingen anledning till att inte tillåta alla partier och föreningar som accepterar den kubanska konstitutionen att arbeta fritt och öppet, samt att etablera egna

tidningar och media som de anser sig kunna behöva. Detta är ingen annan inskränkning än vad vi ser i Sverige. Inte heller här accepteras partier eller grupper som aktivt och med våld försöker omkullkasta systemet. I Sverige kan nämnas VAM för tio år sedan eller andra terroristgrupper som just nu jagas av alla säkerhetsorganisationer i västvärlden.

Som jag föreställer mig en arbetardemokrati så börjar man nerifrån med ett kollektiv. De som ingår i kollektivet är också de som bäst vet vad som behöver göras och hur det ska ordnas. Den som blir vald är bara en ställföreträdare för gruppen och har inte några särskilda fördelar eller privilegier. För att förhindra byråkratisering bör alla förtroendevalda kunna återkallas omedelbart om de som valt dem inte är nöjda med deras arbete.

Simon Lundin